

Vinte e oito anos despois

A carga da policía contra os veciños de Lerez no monte das Pías

Isidoro González Paz

A policía chega ó monte das Pías. DdG. 14-06-1988

Levabamos acampados no monte da Pías tres ou catro días. Eramos un grupo de veciños de Lerez formado principalmente por xente maior, mulleres e nenos; por razóns de traballo, había poucas persoas en idade laboral. Faciamos quendas, a máis concorrida era a da tarde. De noite baixaba notoriamente o número de asistentes, pero cando se produciron os feitos, ás nove da mañá, seríamos unhas cincuenta ou sesenta persoas.

Non estabamos alí por capricho. Tentabamos impedir a corta de árbores necesaria para pasar o tendido de media tensión destinado a dar "comiente" á depuradora de augas de Couso, que acababa de construírse, e poñela en funcionamento para

abastecer de auga potable os concellos de Pontevedra, Poio, Sanxenxo, Marín e Bueu.

A nosa actitude tampouco era unha manía sen sentido. Porque nós non nos opoñíamos a ese tendido eléctrico. Só se trataba de recordarlle ó alcalde de Pontevedra, daquela o Sr. Rivas Fontán, os acordos que asinara coa Comunidade de Montes Veciñais de Lerez (no sucesivo Comunidade) e da obriga que tiña de cumprilos, así como denunciar publicamente a situación. Era unha medida de presión, diante da ineficacia doutras accións menos molestas. Nós estabamos decididos a non abandonar o monte ata que se levasen a cabo os compromisos adquiridos dous anos antes.

Para a construción da referida depuradora de augas, o concello estimou idóneos terreos do monte das Pías, propiedade da Comunidade. Nas negociacións que houbo, esta comprendeu en todo momento a importancia da obra, consciente de que un servizo de auga potable é un servizo de primeira necesidade, polo que non puxo impedimentos.

Aceptou o prezo inicial de 150 pts. o metro cadrado, aínda que naquel momento era moi inferior ó valor de mercado. Posteriormente, o propio concello, dada a urxencia das obras, vencelladas a axudas da Comunidade Europea, dobrou o ofrecemento (isto é, elevou o prezo a 300 pts. o metro cadrado) a cambio de que a

Comunidade permitise "...la inmediata iniciación de las obras del proyecto antes del levantamiento del acta de ocupación." (apartado terceiro do comunicado do señor alcalde de 13 de febreiro de 1986) o que significaba comezar as obras antes da formalización dos trámites necesarios e de recibir o diñeiro. A comunidade tamén aceptou esta proposta.

En resumo, que a Comunidade deu facilidades para facer a depuradora de augas, aínda que desde o principio puxo unha condición: se a parroquia de Lérez cedía os terreos a baixo prezo, se consentía o adianto das obras, se ía soportar as incomodidades inherentes a elas (gabias, cortes de tráfico...) e se a auga estaba alí, en Lérez, desde onde se ía distribuír a cinco concellos da Ría de Pontevedra, que menos que a propia parroquia tamén tivese garantido ese servizo.

Por parte da alcaldía aceptouse esta proposta, de tal xeito que no apartado segundo do escrito dirixido á Comunidade, datado o 25 de novembro de 1985, o señor alcalde di que "...estaría dispuesto a realizar todas las obras de infraestructura necesarias para abastecer de agua potable a la parroquia de Lérez, incluído el lugar del Castelo con obras complementarias que ello exigirá debido a la altitud de este lugar." Ademais, estaba acordado que estas obras ían facéndose durante a fase de execución do proxecto da depuradora.

O incumprimento deste apartado foi a causa da nosa mobilización. Estaba rematada a depuradora, pero non había nin un metro de tubo novo instalado en Lérez. Entón saltaron as alarmas veciñais. A xente vía que, se non facía algo, ía quedar se auga por moitos anos, a pesar do acordado que, dito sexa de paso, non era tanto pedir, pois a dotación de auga potable á veciñanza é unha das obrigas dos concellos.

Dous dos feridos no monte das Pías o 13-06-1988.

O asunto é que, diante do incumprimento do concello, a Comunidade convocou unha asemblea na que se acordou facer unha concentración no monte rodeando as árbores para impedir que as cortasen e, polo tanto, evitar que pasase o tendido eléctrico para a depuradora. Así se fixo. Iniciouse a acción o 9 de xuño de 1988. Nós estabamos alí pacificamente, sen ningún tipo de armas, nin paus, nin útiles de labranza, nin cans agresivos. Só tiñamos un obxectivo: defender pacificamente o acordado co concello, impedindo a corta das árbores ata que o Sr. Alcalde adxudicase as obras comprometidas.

O día seguinte, isto é, o día 10, chegou ó monte unha representación do concello composta polo secretario, o enxeñeiro municipal (Sr. Quintela) e media ducia de gardas locais para forzarnos a que abandonásemos o monte. Diante da nosa negativa e despois de falar do tema durante un pouco tempo, deron por rematada a súa tarefa, dicindo que aquilo non era cousa deles. Pero o luns, día 13, aí polas nove da mañá, chegaron ó monte catro furgonetas blindadas cheas de policía. Debían ser máis corenta, case tantos como veciños alí presentes. Ó tal ver,

o presidente da Comunidade, Gonzalo Paz, acompañado dalgúns veciños, marcharon a Pontevedra para informarse de quen dera a orde de enviar a policía e que intencións traía; insistir na inconveniencia da súa presenza e solicitar da autoridade competente que dese orde de retirada. Para iso buscaron a mediación de Benito Gama, lerezán vencellado ó partido socialista que gobernaba o estado por aquel entón. Pero o resultado das xestións non deu resultados positivos. No monte, eu mesmo tratei de explicarlles á policía os motivos polos que estabamos alí, pacificamente, ó que me contestaron que calase e me retirase, senón quería ser o primeiro en atrapar.

Despois de baixar todos os policía das furgonetas, situáronse nos puntos que consideraron estratéxicos e anunciáronnos que nos dispersásemos en cinco minutos, que ían desalojar a zona "vivos ou mortos". Deron dous avisos. Os veciños non cedemos. Xuntámonos e enlazámonos polos brazos, pensando facer máis forza, pero a policía aproveitou ese momento para iniciar a carga. Foi brutal e desproporcionada. Comezaron dando golpes no baixo ventre, nos testículos e na cabeza, incluso coa

empunadura das pomras. A xente caía e desmaiábase, pero, en varios casos, a policía non consentía que se lles axudase. O que se acercase levaba máis. As carreiras polo monte salvaron a moitos dunha boa malleira.

Pero houbo moitos feridos. Sete deles precisaron ser atendidos en centros hospitalarios da vila. Lamento non poder citar a todos. Só me acordo de Maricarme García, Enrique Chan, Clara Casaldemey (unha señora maior), Gloria Sartal de Couso e Benigno García, ó tempo secretario da Comunidade, ó que consideraban cabeza dos concentrados, que foi o máis agredido, polo que tivo que permanecer hospitalizado varios días.

A policía e o gobernador civil, señor Parada Mejuto, trataron de xustificar esta desmesurada intervención alegando nun comunicado que os veciños reaccionamos violentamente diante da presenza policial, que estabamos armados con paus, pedras e apeiros de labranza e que tiñamos cans que acirramos á policía, cousas totalmente falsas que, obviamente, nunca puideron demostrar. Pero un reporteiro gráfico dun xornal con difusión en Pontevedra foi testemuña do sucedido e nas súas imaxes púidose ver a violencia con que eles se empregaron. De aí que pretendesen requisarlle a cámara, o que non conseguiron grazas ó apoio dos veciños que o rodearon e que foron pasando en cadea a cámara de uns a outros ata que un logrou fuxir con ela.

Desaloxados do monte, os veciños ilesos xuntamente con outros que se sumaron, acudimos á praza de España para manifestar a nosa repulsa diante da Casa do Concello. O alcalde xa abandonara o edificio e aquel día non houbo o pleno que estaba convocado. Ninguén tivo a valentía de nos recibir, pero a prensa coñeceu o sucedido. Pola tarde a Comunidade celebrou

unha reunión aberta para analizar os feitos e decidir que medidas tomar. Ó día seguinte, a directiva deu unha rolda de prensa nun hotel da vila onde se explicou o sucedido (incumplimento municipal, mobilización veciñal, reacción policial, etc) desmentindo a maior parte do comunicado oficial.

Os sucesos que relato tiveron eco na prensa sendo de destacar o artigo "Lo de Lerez... se veía venir", que Antonio Baeza publicou en "Atlántico", no que salienta que o alcalde ten a razón da forza, mentres os veciños teñen a razón da razón. Tamén Mario Gallego fai unhas reflexións sobre o sucedido no monte das Pías e no título "Amigo, veciño e pacifista" queda resumido o contido do artigo que dedica a Benigno García.

Os partidos da oposición municipal tamén se interesaron polos desatinados sucesos. O BNG presentou un escrito no concello no que formulaba varias preguntas ó alcalde; O PSG-EG dirixíase ó gobernador civil preguntándolle nun escrito sobre a brutal intervención das forzas policiais. Os grupos municipais socialista e centrista culpáron, en senllos comunicados, o alcalde pola actitude mantida en todo

este proceso. A non ser os socialistas, os outros partidos tamén critican a actuación do gobernador civil, señor Parada Mejuto, e piden a súa dimisión. Ademais, Beiras Torrado (BNG), que se desprazou expresamente a Pontevedra para interesarse polo ocorrido, presentou unha interpelación no Parlamento Galego e Moldes Fontán (CDS) fixo o mesmo no Congreso dos Deputados de Madrid.

Pola súa parte a Comunidade, ademais de pedir a dimisión de Rivas e Parada, presentou unha demanda xudicial contra os responsables da carga policial cuxo resultado non prosperou. Pero as accións non foron en van. Pois, aínda que con atraso, ó concello non lle quedou máis remedio que asumir o pactado e a parroquia de Lerez foi dotada do servizo de auga potable. Con todo, é necesario dicir que, se o alcalde actuase de boa fe, con información clara e veraz e se cumprise o compromiso adquirido ó seu debido tempo, evitaríanse estas liortas que non trouxeron máis que desconfianza, desencanto, amargura. Ademais, a moitos quedounos claro que a maioría das veces, a cidadanía só consegue ver cumpridas as súas demandas mobilizándose e manifestándose publicamente.

Veciños de Lerez diante do Concello. DdG. 14-06-1988